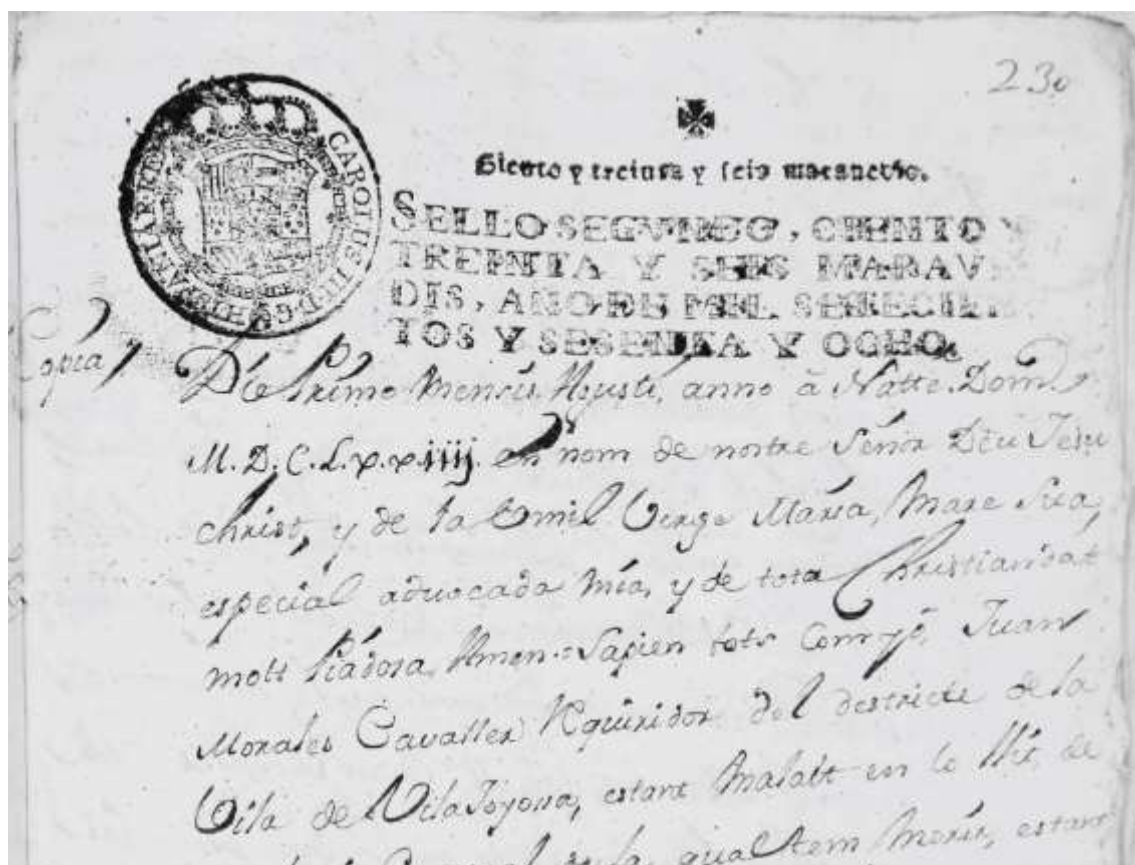

HERÈNCIES DE JOAN MORALES FUSTER, REQUERIDOR DE LA VILA JOIOSA, I DE L'ESPOSA, JERÒNIMA NOGUEROLES PASQUAL.

TRANSCRIPCIÓ I NOTES

MARIANO GONZÁLEZ BALDOVÍ. 2025

Principi del testament de Juan Morales. ARV. Escribanías de Cámara. 1767, 130. P. 230. Imatge 244

Còpia del testament de Joan Morales Fuster (València 1606-La Vila Joiosa c 1674), cavaller, diputat de la Generalitat, requeridor de la Vila Joiosa), i de la clàusula d'herència de l'esposa, Jerònima Nogueroles Pasqual (C 1607-La Vila Joiosa-1681), incloses en l'expedient "Año 1767. Valencia. Don Vicente Morales con el Consejo, justicia y regimiento de San Felipe: sobre posesión de hidalguía y escudo de armas".

Joan va participar en les juntes del braç militar de la Diputació del Regne en 28 de juny de 1632, segons certificat de l'any 1715 signat pel secretari don José Ortí. A diferència dels usos socials que s'observen en els documents respecte als tractaments de la noblesa

urbana de Xàtiva, on al nom avantposaven la consideració de *magnífic*, de *noble* o de *don*, seguit de l'especificació de *cavaller*, *donzell*, etc., en la majoria dels documents de la Vila Joiosa no es reflexen aquestes distincions.

Atenent a la quantitat reservada per a les funeràries, així com la dot, i la condició de percepció per a les dos filles encara solteres quan va testar, el patrimoni de Joan de Morales era discret. Cert és que va deixar en hereus universals als tres fills homes, però com no s'especifiquen els béns que formaven l'herència no sabem de quin valor es tractava. Cal destacar que no va fundar un vincle a heretar pel primogènit, potser perquè la massa hereditària no donava per a tant.

Tampoc de la clàusula d'herència de la viuda, Jerònima Nogueroles podem deduir una situació econòmica reixida, sinó moderada. Joan Morales i Jerònima Nogueroles són avantpassats de Vicente Morales Rovira, (1727-1785) que es va establir en Xàtiva-San Felipe on va exercir de notari, i va alçar casa pairal al carrer d'Engai, ja destruïda. Entre els descendents directes seus estan don Juan Bautista Morales Engo, (1759-1805) notari i regidor noble perpetu de la Ciutat de San Felipe; don Pedro Nolasco Morales Mora, (1792-1865) regidor noble de dita ciutat, alcalde constitucional després i diputat de la província de Xàtiva en 1821.¹

Doc. 16740801.

1674, 1 d'agost, La Vila Joiosa

ARV. Escribanías de Cámara. Any 1767, n° 130. Pp. 244 a 247

Còpia treta pel notari de la Vila Joiosa, Tomàs Machause en 1768, del testament de Joan Morales Fuster, cavaller, rebut pel seu gendre i notari Francesc Vaello, de la mateixa vila, en 1 d'agost de 1678. En ell disposava ser soterrat en el vas dels Nogueroles de la parròquia de la vila; nomenava en marmessors als seus fills Jaume i Joan Morales; deixava en usufructuària a l'esposa, Jerònima Nogueroles, amb la facultat de disposar de l'herència dels fills segons estimara; dotava a dos filles fadrines amb tres-centes lliures a percebre en fraccions anuals de trenta lliures, primer una i després l'altra. I finalment deixava en hereus a parts iguals als tres fills homes: Jaume, Joan, rector de Piles i Vicent Morales Nogueroles.

Copia

Die primo, mensis augusti, anno a Nativitate Domini MDCLXXIII.

En nom de Nostre Senyor Déu Jesuchrist, y de la umil Verge Maria, mare sua, especial advocada mia y de tota christiandat, molt piadosa, amén.

Sapien tots com jo, Juan Morales, cavaller, requiridor del districte de la vila de Vila Joiosa, estant malalt en lo llit de malaltia corporal, de la qual tem morir; estant, emperò, en non seny, clara y manifesta paraula e loqüela íntegra y sana memòria, y ab tal disposició que, per la gràcia de mon Déu y senyor, pug fer y ordenar lo present testament; convocats y pregats lo nottari y testimonis davall escrits, en llur presència, fas y ordene lo present testament en la forma següent:

Primerament, case y revoque y anul·le tots e qualsevols testaments, codicils y altres qualsevols últimes voluntats per mi fets y fetes, en mà y poder de qualsevol notari, etc.

¹ Vegeu al *Diplomatari*, sobre Vicente Morales Rovira, els Doc- 17540126 i Doc. 17650902.2; sobre Juan Bautista Morales Engo, els Doc. 17850101 i 18080507; i sobre Pedro Nolasco Morales Mora, els Doc. 18210904, 18361021 i 18190723.

Ítem, vull y mane que, tos mos deutes, en ingúries sien pagats sine y satisfets, pagades y satisfetes, aquelles o aquells, emperò, que constaran yo ser tengut y obligat ab cartes públiques y albarans, etc.

Ítem, elegeixh sepultura del meu cos y cadàver faedora en la iglésia parroquial de la vila de Vila Joiosa, en lo vas dels Nogueroles.²

Ítem, dexe en malsmesors de la mi ànima a Jaume Morales y a mosén Juan Morales, retor de Piles, fills meus, als quals done ple y bastant poder, etc.

Ítem, dexe per l'ànima mia y de molts difunts³ cinquanta lliures,⁴ moneda reals de València, les quals vull sien distribuïdes en lo meu soterrar bé y honrradament, ab assistència de tot lo clero de la parròquia de la present vila, y l'assistència de mossén Thomàs Soriano, si es trobàs en dita vila, y de tots los frares del convent de Sent Pere y Santa Marta, orde del pare Sent Agustí, que està fora dels murs de la present vila. Y a dit enterro, si és de matí, se me diga dos mises cantades, ab diaques y subdiaques y lletanies, y si és de vesprada, vespres de mors, y lo sendemà lo damunt dit. Y lo que sobrarà, pagat tot lo desús dit, se me diga; so és: un trentenari de mises en lo altar de Sen Juan de Letran de la ciutat de València,⁵ y un altre trentenari en lo altar de Nostra Senyora de Agres; y les demás mises, a beneplàcit dels meus malsmesors, no levant lo ters de aquelles, a la parroquial de dita vila. Y les mises cantades que se han de celebrar a dit soterrar: la una, de rèquiem, l'altra de Nostra Senyora del Roser.

Ítem, done, dexe y llegue a Gerònima Morales y Agustina Morales, doncelles, filles meues, a cascuna de aquelles, en sos matrimonis, tres-centes lliures, moneda reals de València; so és: a trenta lliures de paga cascun any, escomensant la primera paga el dia que es casaran, y, de allí a un any, segon paga, *et sic deinde*. Escomensant la primera a cobrar la que's casarà, y que no entre a cobrar l'altra fins tant estiguen finides les pagues de la primera que s'aurà casat. Y la roba de vestir y calsar no se li conte en paga.

Ítem, dexe en senyora y poderosa usufructuària de tots mos béns y herència a Gerònima Nogueroles, muller mia molt amada, vivint aquella, emperò, casta y sens marit, y en mon nom *et non aliter nec alias*. La qual vull, y és ma voluntat que puga millorar y deseretar a qualsevol fill o filles que seran dessobedient a la dita ma muller, y dispondre de dits béns a voluntat de aquella, la dita ma muller.

Ítem, dexe y llegue a Guisabet Juan Morales, muller de Pere Ibanyes, bal·le, i Agna Maria, muller de Francés Vaello, notari rebedor, per tota la part y porció que li pot tocar de m'asienda, les deserete en sinch sous, per lo que ga les ting dotades y casades.

En tots los altres béns meus mobles e immobles, sehents y semovents, deutes, drets y accions, dexe en hereus meus, propis, universals y encara generals a Jaume Morales y mossén Juan Morales, retor de Piles, y a Vicent Morales, fills meus, per eguals parts entre aquells, a fer de dits béns y herència a ses planes e llibres voluntats, com de coses sues pròpies.

Aquest és lo meu y darrer testament y darrera voluntat mia, lo qual vull valga per dret de darrer testament. Y si no podrà valer per dret de darrer testament, vull que valga per darrer codicil i per aquella ley, dret o fur que més y millor de justícia valer y aprofitar li puxa.

² El fet que designe en sepultura el vas dels Nogueroles podria significar que els Morales no tenien sepultura pròpia en el poble, o també que fora privativa d'altra branca del llinatge.

³ Ací hi ha una claríssim error del copista, que potser no era valencià. En esta clàusula els testaments diuen sempre "ànima mia e mos difunts", els difunts de la família del testador, mai de "molts difunts", que no te cap sentit.

⁴ La quantitat deixada per a bé d'ànima és discreta, pròpia d'un nivell econòmic mitjà.

⁵ Joan Morales, el testador, havia nascut en la ciutat de València, i encara mantenia en aquella algun vincle.

Lo qual fonch fet en la vila de Vila Joiosa, en lo primer de agost del any mil sis-cents-setanta y quatre. Senyal de mi, dit Juan Morales, *testadorium*, que les dites coses lloe, aprove, ratifique y confirme.

Actum Vilajoyosse. Testimonis foren presents a la confesió del desusdit testament, cridats y convocats: Francés Agulló, Monserrat Llorca y Pere Jusep Vaello, lauradors, de dita vila habitants. Los quals, interrogats per mi, Francés Vaello, notari rebedor, si conexien al dit testador y si estava en disposició de poder testar, dixeran que sí. Y lo dit testador nomenà aquells per sos noms y cognoms Yo, dit notari coneg molt bé a tots y tots a mi.

Es copia de su original que debolví a Francisco Morales, en cuyo poder existen las nottas y prothocolos de el difunto Francisco Vaello, recibidor de la citada escritura, y conqüerda con aquel, a que me remito, signo y firmo, yo, Thomás Machause, escrivano real y público, en virtud de lo mandado por el senyor Jayme Linares, alcalde ordinario de esta villa de Villa Joyosa, con su auto de siete del que corre, en la propia villa, a dies de noviembre de mil settecientos secenta y ocho.

En testimonio de verdad. Thomás Machause.

Doc. 16810726

1681, 26 de juliol. La Vila Joiosa

ARV. Escribanías de Cámara. Any 1767, nº 130. Pp. 248 a 250

Còpia treta pel notari de la Vila Joiosa, Tomàs Machause en 1768, de la clàusula d'herència del testament de Jerònima Noguerols, viuda de Joan Morales Fuster, rebut pel seu gendre i notari Francesc Vaello, de la mateixa vila, en 26 de juliol de 1681. En ella nomenava en hereus universals als seus fills Vicent i Jaume Morales, el qual ja havia rebut una part del patrimoni en casar-se. No obstant, la testadora va voler igualar la part que corresponia a cada germà. A més, de certa herència d'una parenta seua, pròxima cobrar, va designar en hereus als seus fills Vicent i Agustina Morales.

Thomàs Machause, escrivano del rey nuestro señor en todos sus reynos, corte y señoríos, público en la ciudad de Valencia, y de la misma vezino, y official de la Sala del Crimen de la Real Audiencia de ella; y, al presente, hallado en esta villa de Villa Joyosa.

Certifico

Que, habiendo visto y reconocido el protocolo exhibido por Francisco Morales, perteneciente al año mil seiscientos ochenta y uno, del difunto Francisco Vaello, escrivano, en cuyo poder están las nottas y protocolos del dicho, entre otras escrituras, he hallado la de el testamento de Gerónima Noguerols, viuda de Juan Morales, cuya clàusula hereditaria, con cabeza y pie del mismo, es como se sigue:

Die XXVI, mensis julii, anno a Nativitate Domini MDCLXXXI.

En nom de Nostre Senyor Déu Jesuchrist y de la umil Verge Maria, mare sua, especial advocada mia y de tota la cristiandat molt piadosa, amén.

Sapient tots com yo, Gerònima Nogueroles, viuda del quòndam Juan Morales, requiridor de la vila de Vila Joyosa,⁶ habitadora; estant bona y sana per la gràcia de Nostre Senyor Déu Jesuchrist, fa y ordena⁷ el seu últim testament, última y darrera voluntad mia, en e per la forma següent:

Clàusula

En tots los altres béns meus mobles e immobles, sehens y semovents, deutes, drets y accions, dexe en hereus meus propis, universals y encara generals, a Vicent Morales y Jaume Morales, generosos,⁸ fills meus, per eguals parts entre aquells, ab pacte y condició, és a saber: que mon fill Jaume Morales no es puxa valdre ni es balga de la donació que li fiu al tems y quan es casà, de un ters de la Punta y de un ters de Cassa. Y si aquell es volgués valdre de la dita donació, en tal cas vull que Vicent Morales prenga tanta terra y casa com té lo dit Jaume Morales Y la demés hacienda que restarà, se la partixen migerament entre aquells, a fer de dits béns y herència a ses planes e llibres voluntats.

I una herència que em pervé de Jerònima Nogueroles, muller de Jaume Aragonés, és ma voluntat que, quan se cobre aquella, se la partixquen entre Vicent Morales y Agustina Morales, fills meus, migerament, y no altra persona. Com esta sia ma voluntat.

Pie

Aquest és lo meu últim y darrer testament, última y darrera voluntad mia. Lo qual vull que valga per dret de darrer testament, y si no podrà valer per dret de darrer testament, vull que valga per dret de darrer codicil, o per aquella lley, dret o fur que més y millor de justícia valer y aprofitar li puxa.

Lo qual fon fet en la vila de Vila Joyosa en vint-y-sis dies del mes de juliol del any mil sis-sents-huitanta y hu.

Senyal de mi, dita Gerònima Nogueroles y de Morales,⁹ viuda, testadriu, que les dites coses lloe, aprobe, ratifique y confirme.

Actum Vile Joiosse.

Testimonis foren presents y convocats, Pere Lloret, Juan Martines y Marc Lloret, de dita vila habitants. Los quals, interrogats per mi, Francés Vaello, notari rebedor, si coneixien a la dita testadriu, dixeran que sí, etc.

La misma que conqüerda con su original, que debolví al propio Francisco Morales. En cuya virtud, de lo mandado por el señor Jayme Linares, alcalde ordinario de esta villa de Villajoyosa, por su auto de siete de los presentes, lo signo y firmo en dicha villa, y conformidad de lo prevenido en el despacho cabeza de estas diligencias, dia dies de noviembre de mil settecientos sesenta y ocho.

En testimonio de verdad, Thomás Machause

⁶ En altre passatge de l'extens expedient d'hidalguia d'on hem tret el testament i la clàusula d'herència del matrimoni Morales-Nogueroles, li diu a ell "requiridor del districte de la Vila Joiosa". Els diccionaris de la DRAE i el d'Alcover Moll, així com l'Enciclopèdia Catalana defineixen al requeridor com una mena d'alguatir o subaltern que "intimava" és a dir, comunicava als destinataris les decisions dels tribunals o les autoritats. No obstant, a partir del segle XVI, la costa valenciana comptava amb demarcacions militars, dites requeriments, de defensa contra els atacs que venien de la mar. Al front del Requeriment del districte de la Vila en aquell moment estava Joan de Morales, que era *generós*, de *genere militar*. Sembla que el càrrec era hereditari, perquè el seu fill Jaume també va ser requeridor. Vegeu la web de l'Ajuntament de la Vila, [personal_100720201.pdf](#), i també l'article "La frontera marítima fortificada: de la vigilancia a la señalización (XVI-XIX)", d'Alfredo García Mas, Andrés Martínez-Medina (1), en la web de la Universitat d'Alacant.

⁷ Noteu com el copista va emprar els verbs en tercera persona, quan la resta del text vol ser fidel a l'original, i es fa en primera persona.

⁸ En el Regne de València el terme *generós* s'aplicava a aquells que eren de nissaga nobiliària.

⁹ Sabia firmar, cosa no freqüent entre les dones en aquella època.